Valtiovarainministeriö MINVA VM2021-00200

EUS 09.04.2021

Viite

Asia

Euroryhmän sekä laajennetun euroryhmän videokokoukset ja valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 16.4.2021

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Matti Vanhanen.

Epävirallisessa videokokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Talouden elpyminen Euroopassa
Kokouksessa käydään näkemystenvaihto ajankohtaisesta taloudellisesta tilanteesta sekä jäsenmaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien (RRP) valmistelutilanteesta. Komissiolla on selkeä kuva useimpien jäsenmaiden RRP-suunnitelmista ja se on ilmaissut huoliaan asetuksen vaatimusten täyttämisestä mm. kustannusten ilmoittamisen, tavoitteiden ja välitavoitteiden sekä hallinta- ja valvontajärjestelmien osalta. Komissio esittelee lisäksi EU:n elpymisvälineen (NGEU) varainhankinta- ja lainapolitiikkaa koskevia tulevia toimiaan, joista se tulee antamaan tiedonannon huhtikuun puolivälissä. Komissio on jo esitellyt alustavia suunnitelmia lainaehdoiksi ja sen on tarkoitus tuoda lainasopimusluonnokset jäsenmaiden keskusteltavaksi huhti-toukokuussa. Elpymisvälineen varainhankinta on tarkoitus käynnistyä kesä-heinäkuun vaihteessa. Suomi ottaa esittelyt tiedoksi.

Eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen kehittäminen
Kokouksessa keskustellaan Euroopan kehitysrahoituksen arkkitehtuurin kehittämistä koskevan konsulttiselvityksen tuloksista. Selvityksessä arvioidaan minkälaisia poliittisia, oikeudellisia ja taloudellisia vaikutuksia esitetyt rakenteelliset muutokset aiheuttaisivat pankeille, jos EU:n ulkopuolista kehitysrahoitusta kehitetään joko 1) Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) tai 2) vaihtoehtoisesti Euroopan investointipankin (EIP) ympärille mm. perustamalla valitun pankin yhteyteen eurooppalainen ilmasto- ja kehityspankki. Todennäköisimmässä 3) vaihtoehdossa jo olemassa olevat toimijat ml. edellä mainitut pankit kehittävät yhteistyötään ja koordinaatiotaan.
Suomi pitää tärkeänä, että EU:n ulkoista rahoitustoimintaa ja sen rakenteita tehostetaan ja näkee tarpeellisena nykyistä kokonaisvaltaisemman strategisen näkemyksen muodostamisen EU:ssa. Pandemian jälkeen on erityisen tärkeää, että EU:ssa ja EU:n kumppanuusmaissa investoidaan vihreään ja kestävään talouteen. Kehitysrahoituksen parempi kohdentuminen etenkin köyhimpiin ja hauraisiin valtioihin on hallitusohjelman mukainen tavoite. EIP ja EBRD ovat keskeisessä asemassa ulkoisten investointien toteuttajina.

Muut asiat
Lisäksi saadaan katsaukset pääomamarkkinaunioniin liittyvän EU:n yhteisen yritystietokannan valmistelun edistymisestä sekä G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 7.4. kokousten tuloksista.

Euroryhmä 16.4.
Euroryhmän asialistalla on temaattinen keskustelu maksukyvyttömyyslainsäädännöstä, tilannekatsaus Euroopan keskuspankin digitaalista euroa koskevaan selvitykseen liittyvään työhön, euroryhmän avoimuuskäytäntöjen arviointi sekä huhtikuun kansainvälisistä kokouksista informointi. Laajennetussa euroryhmässä saadaan väliraportti pankkiunionin syventämisen korkean tason työryhmän työn edistymisestä.

Asialista:

1. **Rahoituspalveluita koskevat ajankohtaiset lainsäädäntöehdotukset**
   = Puheenjohtaja tiedottaa

2. **Tilannekatsaus pääomamarkkinaunioniin: EU:n yhteisen yritystietokannan edistyminen** **s. 4**
   = Komissio esittelee

3. **Talouden elpyminen Euroopassa** **s. 7**
   a) Taloudellinen tilanne ja talouden näkymät
   = Näkemystenvaihto
   b) Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano
   = Tilannekatsaus / Näkemystenvaihto
   c) NGEU:n rahoittaminen
   = Komissio esittelee / Näkemystenvaihto

4. **Euroopan kehitysrahoitusarkkitehtuuri** **s. 12**
   = Näkemystenvaihto

5. **Kansainväliset kokoukset: G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 7.4.2021 kokouksen seuranta** **s. 16**
   = Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat

****

<u>Perjantai 16.4.</u>

10:30 Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa
12:00 Euroryhmä **s. 19**
16.00 Ecofin VTC

Asia
Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 16.4.2021;
2. Tilannekatsaus pääomamarkkinaunionista - EU:n yhteisen yritystietokannan edistyminen

Kokous
Epävirallinen valtiovarainministerikokous 16.04.2021

U/E/UTP-tunnus
E 141/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kokouksessa komissio päivittää tilannekuvan EU:n yhteisen yritystietokannan (Single Access Point) valmistelun edistymisestä. Yhteinen yritystietokanta on yksi pääomamarkkinaunionin edistämistoimi, jota koskeva ehdotus sisältyi komission uuteen EU:n pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmaan syksyllä 2020. Komissio on ilmoittanut antavansa lainsäädäntöehdotuksen EU:n yhteisestä yritystietokannasta vuoden 2021 kolmannella vuosineljänneksellä.

Valtiovarainministerit käsittelivät neuvoston päätelmiä toimintasuunnitelmasta ja Eurooppa-neuvosto vahvisti ne joulukuussa 2020.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että EU-laajuisen yritystietokannan perustamiseen sisältyy paljon kannatettavia piirteitä, jotka hyödyttävät sekä sijoittajia, että yrityksiä. Sijoittajan ja yrityksen kannalta hyvänä kehityksenä on pidettävä informaation läpinäkyvyyden ja saavutettavuuden lisääntymistä sekä taloudellisen ja kestävään rahoitukseen liittyvän tiedon saannin ja toimittamisen yksinkertaistamista.

Suomi korostaa kuitenkin, että lainsäädäntöehdotuksen valmistelussa tulee huomioida muut käynnissä olevat ja jo toteutetut yritystiedon saatavuuden lisäämiseen tähtäävät toimenpiteet. Lisäksi yrityksille ja kansallisille viranomaisille aiheutuvia tarpeettomia lisävelvoitteita tulee välttää ja hyödyntää kustannustehokkaasti jo olemassa olevaa tietoa.

Suomen kanta perustuu pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmaa koskevaan kirjeeseen E 141/2020 vp.

Pääasiallinen sisältö

Komission yritystietokantaa koskeneen pääomamarkkinaunionin toimenpide-ehdotuksen sisältö

Toimi 1: *Komissio ehdottaa, että perustetaan EU:n laajuinen foorumi (eurooppalainen keskitetty yhteyspiste), joka tarjoaa sijoittajille saumattoman pääsyn yritysten taloudellisiin ja kestävyyteen liittyviin tietoihin.*

Komissio puuttuu sijoittajien saatavilla olevien ja vertailukelpoisten yritystietojen puutteeseen. Hajanainen pääsy eri puolilla oleviin yritystietoihin ja yritysten luottoluokitusten puute ehkäisevät rajatylittäviä ja maailmanlaajuisia sijoituksia ja asettavat erityisesti pienemmät kansalliset pääomamarkkinat epäedulliseen asemaan. Saumaton EU:n laajuinen pääsy yritystietoihin vertailukelpoisessa digitaalisessa muodossa vähentää rajatylittävien sijoittajien tiedonhakukustannuksia ja laajentaa yritysten sijoittajapohjaa. Samalla se edistää pienempien paikallisten pääomamarkkinoiden yhdentymistä ja tukee elpymistä. Saatavilla olevien tietojen olisi vastattava sijoittajien tarpeita ja laajemman käyttäjäjoukon etuja. Sen vuoksi tämän pitäisi myös parantaa kestävyyteen liittyvien tietojen saatavuutta, ohjata enemmän sijoituksia kestävään toimintaan ja edistää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamista.

Pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmasta

Euroopan komissio on julkaissut 24.9.2020 uuden toimintasuunnitelman EU:n pääomamarkkinaunionin toteuttamiseksi. Toimintasuunnitelmalla pyritään saattamaan päätökseen komission jo vuonna 2015 julkaiseman ensimmäisen pääomamarkkinaunionin tavoite aidosta yhtenäismarkkinasta.

Valtiovarainministerit käsittelivät pääomamarkkinaunionin toimia tukevia neuvoston päätelmiä 1.12.2020 ja Eurooppa-neuvosto vahvisti ne joulukuussa 2020.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunta (ECON) on 16.9. äänestänyt pääomamarkkinaunioniin liittyvistä ehdotuksista ja on äänestänyt hankkeen puolesta.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 12.-14.4.2021

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 14.4.2021

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia ei kuulu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission toimintasuunnitelman taloudellisia vaikutuksia on arvioitu eduskunnalle lähetetyssä E-kirjeessä E 141/2020 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission ehdotus uudeksi pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmaksi
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:61042990-fe46-11ea-b44f-01aa75ed71a1.0015.01/DOC_1&format=DOC

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, lainsäädäntöneuvos Paula Kirppu, gsm. 050 376 1462
TEM, hallitusneuvos Liisa Huhtala, +358 295 047 062
etunimi.sukunimi@vm.fi
etunimi.sukunimi@tem.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/1437

Liitteet

Viite

Valtiovarainministeriö PERUSMUISTIO VM2021-00182

KO Kekäläinen Antti(VM), Kukkonen Panu, Napari Sami(VM), Sinivuori Jouni(VM), Henriksson Marketta(VM)

31.03.2021

JULKINEN

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 16.4.2021;
3. Talouden elpyminen Euroopassa

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 16.04.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Talouden elpyminen Euroopassa –otsikon alla käydään näkemystenvaihto ajankohtaisesta taloudellisesta tilanteesta sekä jäsenmaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelutilanteesta. Lisäksi komissio esittelee valtiovarainministereille EU:n elpymisvälineen (NGEU) varainhankinta- ja lainapolitiikkaa koskevia tulevia toimiaan, joista se tulee antamaan tiedonannon huhtikuun puolivälissä.

Talous- ja rahoituskomitea (EFC) on käsitellyt 29.-30.3. kokouksessaan elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) täytäntöönpanoa sekä NGEU:n varainhankintaa ja RRF-lainaehtoja. Varainhankintaan liittyvistä vihreitä velkakirjoja koskevista neuvoston päätelmistä on jo saavutettu sopu komiteatasolla ja ne on tarkoitus hyväksyä Ecofin-kokousta seuraavassa kirjallisessa menettelyssä.

Suomen kanta

Suomi ottaa asiat tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

a) Taloudellinen tilanne

Komission helmikuussa julkaistussa talviennusteessa Suomen BKT:n ennakoitiin tippuvan -3,1 % v. 2020, kasvavan 2,8 % v. 2021 ja 2,0 % v. 2022. Suomen talous on kestänyt Covid-19 kriisin hyvin ja ainakin paremmin kuin suurin osa EU-maista. Toteutunut BKT:n muutos v. 2020 oli tämänhetkisten tietojen mukaan -2,8 %.

Euroalueella talouskasvun ennustettiin olevan -6,8 % v. 2020, 3,8 % v. 2021 ja 3,8 % v. 2022. Koko EU27:n talouden komissio ennusti supistuvan hieman vähemmän kuin euroalueen. BKT:n kasvu oli ennusteessa -6,3 prosenttia v. 2020, 3,7 % v. 2021 ja 3,7 % v. 2022. Komissio julkaisee seuraavan ennusteensa 12.5.

b) Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano

Ecofin-kokouksessa kartoitetaan jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumistuki-suunnitelmien (RRP) valmisteluiden tilannetta aikaisempien kokousten tapaan. Jäsenvaltiot valmistelevat RRP-suunnitelmiaan, joiden tavoitemääräaika on huhtikuun lopussa. Komissiolla on selkeä kuva useimpien jäsenvaltioiden suunnitelmista. Jo aiemmin komissio on ilmaissut huoliaan asetuksen vaatimusten täyttämisestä mm. kustannusten ilmoittamisen, tavoitteiden ja välitavoitteiden sekä hallinta- ja valvontajärjestelmien osalta.

Puheenjohtajamaa ja neuvoston sihteeristö seuraavat jäsenmaissa käynnissä olevaa omien varojen päätöksen ratifiointiprosessia. Jäsenmaat toimittavat seuraavan tilannekatsauksen 12.4.2021 mennessä. Neuvoston sihteeristöltä saadun viimeisimmän tiedon (12.3.2021) mukaan Bulgaria, Kroatia, Kypros, Ranska, Italia, Malta, Portugali ja Slovenia ovat ratifioineet omien varojen päätöksen kansallisissa päätöksentekoelimissään. Suurin osa jäsenmaista tulee ennakkotietojen mukaan toteuttamaan tämän maalis-huhtikuun aikana (Puola ilmoittanut aikataulukseen vuoden toisen neljänneksen). Saksan perustuslakituomioistuin on päättänyt keskeyttää omien varojen ratifiointiprosessin asiaa koskevan kanteen tutkimisen ajaksi.

Suomen eduskunta aloitti keskustelun omien varojen päätöksestä viikolla 6 (hallituksen esitys annettu 28.1.2021). Päivitetyn arvion mukaan Suomi hyväksyisi omien varojen päätöksen huhti-toukokuussa 2021.

Omien varojen päätös tulee voimaan taannehtivasti 1.1.2021 alkaen seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä siitä hetkestä, kun viimeinen jäsenvaltio on antanut tiedon päätöksen hyväksymisestä.

c) Elpymisvälineen rahoittaminen

Unionin varainhankinta

Komissio esitteli valtiovarainministereille alustavaa elpymisvälineen (NGEU) varainhankintaa koskevaa suunnitelmaansa 16.2.2021 pidetyssä videokokouksessa. Komissio on ilmoittanut raportoivansa lisää valmistelujen etenemisestä huhtikuussa.

Elpymisvälineen varainhankinta on tarkoitus käynnistyä kesällä 2021, todennäköisimmin kesä-heinäkuun vaihteessa. Varainhankinnan käynnistymisen edellytyksenä on omia varoja koskevan ratifiointiprosessin loppuunsaattaminen. NGEU-ohjelman varainhankinta lähentelee vuositasolla 150-200 miljardia euroa seuraavan viiden vuoden aikana. Varainhankinnan volyymi tulee näin ollen olemaan keskimäärin 40-50 miljardia euroa vuosineljännestä kohden. Ohjelman varainhankinnan ennakoidaan päättyvän vuoden 2026 lopussa. Kyseessä tulee olemaan merkittävä uusi toimija euroalueen velkakirjamarkkinoilla. NGEU:n rahoitusohjelman koko lähentelee Saksan tai Ranskan valtioiden vuotuisia varainhankinnan määriä.

EU tulee hajauttamaan varainhankintaansa useisiin lainainstrumentteihin ja velkamaturiteetteihin. Se tulee laskemaan liikkeeseen pitkiä yli vuoden mittaisia obligaatioita, joista vihreiden obligaatioiden (green bonds) tavoiteosuus on 30 prosenttia. Lisäksi EU laskee liikkeeseen lyhyitä alle vuoden pituisia velkasitoumuksia,

joita hyödynnetään maksuvalmiuden hallinnassa. Liikkeeseenlaskut toteutetaan sekä syndikointeina että huutokauppoina. Toistaiseksi ei ole tietoa syndikointien ja huutokauppojen välisestä suhteesta.

EU:n liikkeeseen laskemat vihreät obligaatiot noudattavat EU:n ns. Green Bond Frameworkin periaatteita, joka pohjautuu olemassa olevalle markkinastandardille. Sijoittajat edellyttävät liikkeeseenlaskijoilta kattavaa raportointia vihreisiin rahoituskohteisiin sijoitettujen pääomien käytöstä. Vihreitä velkakirjoja koskevista neuvoston päätelmistä on jo saavutettu sopu komiteatasolla ja ne on tarkoitus hyväksyä Ecofin-kokousta seuraavassa kirjallisessa menettelyssä.

Komission ehdotus EU:n elpymisvälineen lainamuotoisen tuen ehdoiksi

Komissio esittelee 16.4. Ecofin-videokokouksessa suunnitelmaa EU:n elpymisvälineestä jäsenvaltioille myönnettävien lainojen ehdoiksi. Omien varojen päätöksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan komissio määrittelee lainanottotoimien hallinnointia varten tarvittavat järjestelyt. Lainasopimusluonnokset tuodaan jäsenmaiden keskusteltavaksi huhti-toukokuussa. Komissio on esitellyt alustavia suunnitelmia lainaehdoiksi talous- ja rahoituskomiteassa 30.3.2021.

Komissio ehdottaa elpymisvälineen lainamuotoisten avustusten rahoittamiseen ns. monipuolistettua varainhankintastrategiaa, joka mahdollistaa tehokkaamman ja edullisemman varainhankinnan. Pitkäaikaisia lainoja voidaan rahoittaa halvemmalla, lyhyemmän maturiteetin varainhankinnalla. Samaan strategiaan siirryttiin euroalueen vakausmekanismeissa rahoitustukilainojen rahoittamiseksi. Varainhankinnan kustannukset vyörytetään lainojen hintaan. Lainoissa ei olisi korkomarginaalia, mikä on samankaltainen käytäntö kuin esimerkiksi Portugalille ja Irlannille vuosina 2011-2014 Euroopan rahoituksenvakautusmekanismista (ERVM) myönnetyissä lainoissa, joissa hyödynnetään EU:n omien varojen liikkumavaraa lainojen varainhankinnan vakuutena.

Elpymisvälineen lainaehdoiksi komissio ehdottaa 30 vuoden laina-aikaa maksuajankohdasta lukien, mikä vastaa Kreikalle vuosina 2010-2018 myönnettyjen rahoitustukilainojen laina-aikoja, mutta on pidempi kuin tuolloin muille euroalueen jäsenvaltioille myönnetyt rahoitustukilainat, joiden keskimääräiset laina-ajat vaihtelivat 15-22 vuoden välillä. Takaisinmaksu tapahtuisi 20 yhtä suuressa erässä. Komissio ei ole yksilöinyt laina-ajan määritelmää tai miten takaisinmaksuerät ajoitettaisiin. On mahdollista, että komissio soveltaisi lainoihin maksutaseongelmiin tarkoitetuissa rahoitustukilainoissa yleisesti käytössä olevaa painotettua keskimaturiteettia (engl. *Weighted average maturity*, WAM), joka mahdollistaisi lainanlyhennyserien sijoittamisen myös yli 30 vuoden.

Eurooppa-neuvoston sopiman periaatteen mukaisesti elpymisvälineestä myönnettävät lainat tulee olla maksettuna vuoden 2058 loppuun mennessä. Komissio ehdottaa lainamuotoisiin avustuksiin 10 vuoteen asti ulottuvaa lyhennysvapaata lainapääomaan kohdistuvista lyhennyksistä. Omien varojen päätöksellä komissiolle annettu laaja harkintavalta ja pitkät laina-ajat mahdollistavat lyhennyksien sijoittamisen hyvin pitkälle tulevaisuuteen.

Komission ehdottamaa 10 vuoden lyhennysvapaata hyödynnettiin euroalueen talous- ja rahoituskriisin yhteydessä vain erityisen vakavissa maksutaseongelmissa, pääasiallisesti Kreikan tapauksessa. Kreikan velkahelpotuksista käydyissä neuvotteluissa havaittiin myös tarve jättää lainaehtoihin liikkumavaraa tilanteen ennakoitua heikomman

kehittymisen tai jopa heikentymisen varalle. Lyhennysvapaa kasvattaa lisäksi vuoden 2032 jälkeen jäsenmaiden tekemiä lainanlyhennyksiä.

Komissio toteaa esityksessään, että jäsenmaiden yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi lainojen kustannukset ovat yhtenevät 6 kuukauden aika-ikkunassa kaikille jäsenmaille. Lisäksi järjestelmä pyritään rakentamaan siten, ettei ristikkäistukia pääse syntymään lainamuotoisten avustusten ja lahjamuotoisten avustusten välillä. Aikaikkunan käyttäminen voi kuitenkin johtaa tähän. Jäsenmaille tarjotaan myös mahdollisuus korkotason kiinnittämiseen markkinahintaisilla korkojohdannaisilla.

Uudet omat varat elpymisvälineen takia otettujen lainojen takaisinmaksun rahoittajana

Komissio tulee antamaan ehdotuksia uusien omien varojen käyttöön ottamiseksi elpymisvälineen takia otettujen lainojen takaisinmaksun rahoittamiseksi. Ensimmäiset ehdotukset komissio antaa viimeistään kesäkuussa 2021 koskien digiveroon, hiilirajamekanismiin ja päästökauppaoikeuksien huutokauppatuloihin perustuvia omia varoja.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 12.-14.4.2021

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 14.4.2021

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat -

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KO, finanssineuvos Laura Vartia, p. 0295 530 228
VM/KO, erityisasiantuntija Antti Kekäläinen, p. 0295 530 386
VM/EUS, finanssineuvos Marketta Henriksson, p. 0295 530 441
VM/RMO, finanssineuvos Sami Napari, p. 0295 530 328

VM/KVR, finanssineuvos Sinivuori Jouni, p. 0295 530 463
VM/BO, budjettineuvos, Panu Kukkonen, p. 0295 530 134
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0989, EU/2020/0087

Liitteet

Viite

Asia
Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 16.4.2021;
4. Eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen kehittäminen (EFAD)

Kokous
Epävirallinen valtiovarainministerien kokous 16.04.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto asetti huhtikuussa 2019 viisaiden henkilöiden työryhmän arvioimaan toimenpiteitä EU:n ulkoisen rahoitusarkkitehtuurin kehittämiseksi, ottaen huomioon eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen toimivuus. Neuvosto hyväksyi asiasta päätelmät Suomen puheenjohtajuuskaudella joulukuussa 2019. Päätelmissä esitettiin lyhyen tähtäimen toimia eurooppalaisen kehitysrahoituksen toimivuuden parantamiseksi sekä asetettiin askelmerkkejä jatkotyölle.

Viisaiden henkilöiden työryhmän esittämien pidemmän tähtäimen kehittämistoimien poliittisia, oikeudellisia ja taloudellisia reunaehtoja selvittänyt konsulttiraportti valmistui maaliskuun puolivälissä 2021.

Talous- ja rahoitusasioiden sekä kehitysyhteistyön työryhmät ovat yhteiskokouksissa keskustelleet raportin sisältämistä vaihtoehdoista. Asia oli esillä talous- ja rahoituskomiteassa 29.3.2021.

Seuraavaksi asiasta keskustellaan Ecofin – ministereiden videokokouksessa 16.4.2021. Puheenjohtajamaa Portugalin tavoitteena on saada hyväksyttyä asiasta päätelmät neuvostossa toukokuussa ja tämän vuoksi puheenjohtajamaa jatkaa jäsenmaiden näkemysten kartoitusta päätelmien sisällön osalta.

Suomen kanta

Suomi korostaa, että eurooppalaisen kehitysrahoituksen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta tulee parantaa niin, että se paremmin vastaisi EU:n taloudellista panosta kehitysrahoitukseen toimintaympäristössä, jossa lisääntynyt geopoliittinen ja taloudellinen kilpailu ovat kasvattaneet riskejä sekä tarpeen vahvistaa EU:n yhteyspolitiikkaa. Näin voitaisiin edistää kestävää kehitystä ja tukea vihreää siirtymää kehittyvissä maissa nykyistä tehokkaammin.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n ulkoista rahoitustoimintaa ja sen rakenteita tehostetaan ja näkee tarpeellisena nykyistä kokonaisvaltaisemman strategisen näkemyksen muodostamisen EU:ssa. Pandemian jälkeen on erityisen tärkeää, että EU:ssa ja EU:n

kumppanuusmaissa investoidaan vihreään ja kestävään talouteen. Kehitysrahoituksen parempi kohdentuminen etenkin köyhimpiin ja hauraisiin valtioihin on hallitusohjelman mukainen tavoite.

Kansainvälisten rahoituslaitosten omistajaohjausta ja EU:n vaikuttavuutta tulee jatkuvasti kehittää yhteistyössä EU:n jäsenmaiden kesken. Suomi katsoo, että Euroopan investointipankki (EIP) ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD) ovat keskeisessä asemassa ulkoisten investointien toteuttajina. Niiden välisen yhteistyön ja työnjaon systemaattinen kehittäminen on erityisen tärkeää kummankin rahoituslaitoksen suhteellinen etu ja vahvuus huomioiden. Päällekkäisyyksiä tulee välttää-ja toimien tulee olla oikeasuhtaisia sekä myös kustannustehokkaita omistajien näkökulmasta.

Suomi kannattaa Euroopan investointipankin suunnitelmia uudelleenorganisoida kolmansiin maihin kohdentuvaa rahoitustaan. Jos päädytään perustamaan EIP:n kehitysrahoitustoimintaa varten tytärpankki, pidämme tärkeänä ja- taloudellisesti perusteltuna, että omistuksesta määräenemmistö olisi EIP:lla

Suomi on, osana eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen, näkyvyyden ja vaikuttavuuden edistämistä, valmis tukemaan selvitystyötä EBRD:n toiminnan mahdollisesta laajentamisesta myös Saharan etelänpuoleiseen Afrikkaan.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU:n neuvosto arvioi kehitysrahoitusarkkitehtuurin vahvistamisen etenemistä viimeistään Ranskan EU-puheenjohtajuuskaudella eli vuoden 2022 alkupuoliskolla.

Valtioneuvosto on linjannut edellä todetut kannat eduskunnalle 9.4.2021 toimitetussa E-kirjeessä.

Pääasiallinen sisältö

Tarve EU:n kehitysrahoitustoiminnan tehostamiselle johtuu kasvavista rahoitustarpeista EU:n naapurustossa ja etenkin Afrikassa, jossa suurin osa maailman köyhimmistä maista sijaitsee. Väestön nopea kasvu, köyhyys ja ilmastomuutos, joihin liittyy yhteiskunnalliset levottomuudet ja muuttoliike, aiheuttavat voimakkaita investointitarpeita. EU on kokonaisuutena maailman suurin kehitysavun myöntäjä, mutta EU:n näkyvyys ja vaikuttavuus eivät vastaa sen taloudellista panosta kehitysrahoitukseen. Samaan aikaan geopoliittinen ja taloudellinen kilpailu on lisääntynyt erityisesti Kiinan aktiivisuuden vuoksi. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää julkisten toimien lisäksi laajempaa yksityisen rahoituksen suuntautumista näiden tavoitteiden tueksi, ml. ihmisarvoisten työpaikkojen luomiseksi sekä ilmastotoimien ja tasa-arvon vahvistamiseksi, sekä sekarahoituksen parempaa hyödyntämistä.

Edellinen perusteellinen arvio EU:n kehitysrahoituksen toimivuudesta tehtiin vuonna 2010 ns. Camdessus-raportissa. Kehittämistoimet kohdistuivat tuolloin komission, Euroopan investointi-pankin (EIP) ja kansallisten toimijoiden – lähinnä ranskalaisten ja saksalaisten hallinnoimien rahoitusmekanismien kehittämiseen, jossa yhdistettiin EU:n lahjarahoitusta tukemaan markkinaehtoisia rahoitusinstrumentteja. Kehityshankkeisiin onkin saatu mukaan jossain määrin myös yksityisiä rahoittajia takausten avulla. Vuonna 2016 perustettiin Euroopan kestävän kehityksen rahasto (EKKR).

Keväällä 2019 EU:n ministerineuvosto nimitti riippumattomista asiantuntijoista koostuvan korkean tason viisaiden ryhmän, jonka puheenjohtajana toimi Thomas Wieser. Ryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotuksia siitä, miten parantaa eurooppalaisen

kehitysrahoituksen rakenteita. Työryhmän suositusten pohjalta Suomi puheenjohtajamaana laati yhdessä neuvoston sihteeristön kanssa päätelmät joulukuussa 2019. Näissä päätelmissä määriteltiin välittömiä toimia nykyjärjestelmän toimivuuden parantamiseksi sekä todettiin, että pidemmälle menevät mahdolliset institutionaaliset muutokset edellyttävät merkittävää jatkoselvitystä.

Työ aloitettiin elokuussa 2020 ja konsulttiselvitys Euroopan kehitysrahoituksen arkkitehtuurin kehittämisestä valmistui maaliskuussa 2021. Konsulttiselvityksessä arvioidaan minkälaisia poliittisia, oikeudellisia ja taloudellisia vaikutuksia rakenteelliset muutokset aiheuttaisivat pankeille, kun vaihtoehtoina ovat A) EBRD:n ympärille rakennetaan eurooppalainen ilmasto- ja kehityspankki ja siihen liitetään EIP:n EU:n ulkopuolelle suuntautuvat rahoitustoimet tai B) kehitetään EU:n ulkopuolista kehitysrahoitusta EIP:n ympärille perustamalla eurooppalainen ilmasto- ja kehityspankki C) jo olemassa olevien toimijoiden välistä yhteistyötä ja koordinaatiota tehostetaan ja edelleen kehitetään.

Näistä kolmesta todennäköisin ja nykytilanteessa realistisin lyhyen aikavälin ratkaisu vaikuttaisi vahvasti olevan vaihtoehto C+ (ns. Status Quo +). Tässä vaihtoehdossa EIP ja EBRD kehittävät yhteistyötään ja koordinaatiotaan toistensa ja myös kansallisten kehitysrahoituslaitosten kanssa, Euroopan komissio vahvistaa rooliaan instituutioiden kehityspoliittisessa ohjauksessa ja Global Europe -välineen (ent. NDICI) EKKR+ -takausrahastoa hyödynnetään entistä vahvemmin kehitysrahoituksen strategisen ohjauksen parantamiseksi.

Euroopan investointipankki on useassa eri otteessa tuonut esille, että pankki voi pitkälti olemassa olevia resursseja uudelleenorganisoimalla tuoda kehitysrahoitukseen lisää näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. EIP on kaavaillut EU:n ulkopuolisen rahoituksen uudelleenjärjestelyä siten, että se voisi pidemmällä aikavälillä tarkoittaa tytäryhtiön perustamista, jossa EIP on enemmistöosakas. Pankin arvion mukaan rakenne edellyttäisi omistajilta hyvin pientä pääomapanostusta. Konsulttien tutkimuksessa arvioidaan, että vaihtoehtojen A ja B eli uusien kehityspankkien perustaminen veisi 10 vuotta. EIP puolestaan toteaa, että pankki voisi tehdä edellä mainittuja uudistuksia Status Quo +-vaihtoehdon puitteissa tätä huomattavasti nopeammin. Tämä kehityspolku voi kuitenkin pidemmällä aikavälillä johtaa EIP:n tytäryhtiömallin mukaiseen tilanteeseen.

EBRD on suunnitellut laajentavansa toimintaansa Saharan etelänpuoleiseen Afrikkaan. Tarkoitus olisi aloittaa varovasti vain muutamissa maissa ja todennäköisesti tämä ei ainakaan alkuvaiheessa tarkoittaisi kaikista köyhimpiä Afrikan maita. Pankin osakkaiden keskuudessa asiasta vallitsee erilaisia mielipiteitä. Suunnitelmista ei ole tässä vaiheessa tarkempaa tietoa ja EBRD tekee asiassa lopullisen päätöksen vuoden 2022 vuosikokouksen yhteydessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Talouspolitiikan koordinointi ja kansainväliset rahoituskysymykset (EU1) –jaosto 7.4.2021.

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 12.-14.4.2021

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 14.4.2021

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Tässä vaiheessa on vaikea arvioida budjettivaikutuksia, koska asian käsittely ja vaihtoehtojen arviointi ovat kesken.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Feasibility study on options for strengthening the future European Financial Architecture for Development - final report, ST 6960/2021, ST 6961/21 ja ADD 1□6.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, finanssineuvos Anne af Ursin, puh. 0295530058, anne.af.ursin@vm.fi
VM/KVR, finanssineuvos Kristina Sarjo, puh. 0295530055, kristina.sarjo@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0229

Liitteet

Viite

Asia
Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 16.4.2021
5. Kansainväliset kokoukset: G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 7.4.2021 kokouksen seuranta

Kokous
Epävirallinen valtiovarainministerikokous 16.04.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asiakohdassa puheenjohtaja ja komissio tiedottavat 7.4. pidetystä G20-kokouksesta.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajan ja komission raportin 7.4. pidetystä G20-kokouksesta.

Pääasiallinen sisältö

G20-maiden valtiovarainministerit ja keskuspankkien pääjohtajat totesivat kokouksessaan, että maailmantalouden näkymät ovat parantuneet rokotusohjelmien etenemisen ja politiikkatuen johdosta. Elpyminen on kuitenkin epätasaista sekä maiden välillä että niiden sisällä. Koronopandemiasta ovat kärsineet eniten naiset, nuoret, epävirallisella sektorilla työskentelevät sekä vähän koulutetut työntekijät. G20-maat sitoutuivat siihen, että politiikkatukea ei vedetä pois liian aikaisin.

G20-maat totesivat pandemian loppumisen olevan edellytys vakaalle ja kestävälle talouden elpymiselle. Kuten myös edellisessä kokouksessaan helmikuussa, G20-maat sanoivat olevansa sitoutuneita varmistamaan rokotteiden, diagnostiikan ja hoitojen tasapuolisen saatavuuden maailmanlaajuisesti. G20-maat pitivät tärkeänä parempaa yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen, erityisesti WHO:n, kanssa.

G20-kokouksen keskiössä oli tuki haavoittuvimmassa asemassa oleville maille. G20-maat vetosivat Kansainväliseen valuuttarahastoon, jotta se tekisi esityksen 650 miljardin dollarin suuruisesta erityisten nosto-oikeuksien allokaatiosta (Special Drawing Right, SDR). G20-maiden mukaan tällainen SDR-allokaatio parantaisi globaalia likviditeettiä ja auttaisi talouden elpymisessä. G20-maat pyysivät Kansainvälistä valuuttarahastoa myös tutkimaan millaisia vaihtoehtoja valuuttarahaston jäsenmailla olisi ohjata omia SDR:iään haavoittuvimmassa asemassa olevien maiden hyväksi.

G20-maat olivat tyytyväisiä, että Pariisin klubin ja G20-maiden yhteinen DSSI-aloite (Debt Service Suspension Initiative, DSSI) alhaisen tulotason maiden

velanhoitomenojen lykkäämisestä on toimeenpantu sovitusti. Alhaisen tulotason maiden rahoitustarpeet ovat kuitenkin koronapandemian takia edelleen huomattavat ja tämän takia G20-maat tukivat DSSI-aloitteen jatkoa kuudella kuukaudella vuoden 2021 loppuun. Pariisin klubi on jo aikaisemmin omalta osaltaan hyväksynyt DSSI-aloitteen jatkamisen vuoden 2021 loppuun. Tähän mennessä DSSI-aloitteesta on hyötynyt 46 maata, joiden velanhoitomenoja on lykätty yhteensä noin 12,5 miljardin dollarin edestä. G20-maat kehottivat jälleen yksityisen sektorin velkojia osallistumaan DSSI-aloitteeseen. G20-maat totesivat myös, että tämä on viimeinen pidennys, joka DSSI-aloitteeseen tehdään. Lisäksi Pariisin klubi ja G20 ovat sopineet yhteisestä velkajärjestelykehikosta (Common Framework for Debt Treatments beyond the DSSI), jota on tarkoitettu käytettäväksi DSSI-aloitteen jälkeen siinä tapauksessa, että maa tarvitsee velkajärjestelyä. G20-maat sitoutuivat tämän yhteisen velkajärjestelykehikon toimeenpanoon sekä painottivat avoimen ja läpinäkyvän prosessin tärkeyttä.

Lisäksi G20-maat vakuuttivat halukkuuttaan jatkaa yhteistyötä oikeudenmukaisen, kestävän ja modernin kansainvälisen verojärjestelmän saavuttamiseksi. G20-maat ovat sitoutuneita saavuttamaan globaalin konsensukseen perustuvan veroratkaisun vuoden 2021 puoliväliin mennessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 12.-14.4.2021

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 14.4.2021

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

https://www.g20.org/wp-content/uploads/2021/04/Communique-Second-G20-Finance-Ministers-and-Central-Bank-Governors-Meeting-7-April-2021.pdf

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, Finanssineuvos Minna Nikitin, 02955 30490
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus
EU/2020/0090

Liitteet

Viite

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
EUS, RMO, KVR, KO

9.4.2021

Euroryhmän ja laajennetun euroryhmän videokokoukset 16.4.2021

Euroryhmän videokokouksessa 16.4.2021 käsitellään alustavan asialistan mukaan seuraavia asioita:

- **Kansainvälisistä kokouksista informointi**

Asiakohdassa kuullaan raportti Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin kevätkokouksista. Valuuttarahaston toimintaa ohjaava Kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea pyysi valuuttarahastoa valmistelemaan esityksen 650 miljardin dollarin suuruisesta erityisten nosto-oikeuksien allokaatiosta, joka parantaisi globaalia likviditeettiä ja auttaisi talouden elpymisessä. Kevätkokouksissa tuettiin myös Pariisin klubin ja G20-maiden yhteistä aloitetta alhaisen tulotason maiden velanhoitomenojen lykkäämisestä sekä yhteistä velkajärjestelykehikkoa. Kevätkokouksissa painotettiin kansainvälisen yhteistyön tärkeyttä rokotteiden tuotannossa ja jakelussa.

- **Temaattinen keskustelu maksukyvyttömyyslainsäädännöstä**

Asiakohdassa käydään temaattinen politiikkakeskustelu maksukyvyttömyyskehikoihin liittyen. Komissio on laatinut keskustelua varten taustoituksen. Tarkoitus on keskustella muun muassa maksukyvyttömyyden lainsäädännöllisten kehikoiden tehostamisesta sekä oikeusjärjestelmien valmiuksien kehittämisestä järjestämättömien lainojen käsittelyn ja takaisinperittävien velkojen osalta. Tämä lisäksi keskustellaan parhaista tavoista ja käytänteistä, joilla voidaan kehittää maksukyvyttömyyskehikoita, jotta pankit pystyisivät rahoittamaan COVID-19:n jälkeistä talouden elpymistä. Lisäksi keskustellaan tarpeesta jäsenvaltioiden maksukyvyttömyyskehikoiden konvergoitumisen edistämiselle osana pääomamarkkinaunionina.

Suomi ei pidä maksukyvyttömyyslainsäädännön lisäharmonisointia tehokkaana keinona vastata koronapandemian myötä kasvavaan järjestämättömien luottojen määrään varsinkaan silloin, kun tehokkuusongelma johtuu oikeusjärjestelmän yleiseen toimivuuteen liittyvistä tekijöistä. Kansallisten maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen toimivuutta ja tehokkuutta tuleekin kehittää EU:ssa ensisijaisesti ei-lainsäädännöllisten toimenpiteiden, kuten suositusten, parhaiden käytäntöjen kehittämisen ja vertaisarvioinnin avulla.

- **Digitaalinen euro - tilannekatsaus**

Asiakohdassa luodaan katsaus Euroopan keskuspankin digitaalista euroa koskevaan selvitykseen liittyvään työhön ja jatkotoimiin sekä mahdolliseen tulevaan päätökseen niin sanotun selvitysvaiheen käynnistämisestä. EKP:n digitaalista euroa käsittelevässä selvityksessä arvioidaan digitaalisen keskuspankkivaluutan liikkeeseenlaskun politiikkavaihtoehtoja eurojärjestelmän näkökulmasta. Digitaalinen euro olisi sähköisessä muodossa oleva saaminen keskuspankilta ja siten uusi keskuspankkirahan muoto.

Alustavan tiedon mukaan eurojärjestelmä päättänee vuoden 2021 puoliväliin mennessä käynnistetäänkö digitaalista euroa koskeva selvityshanke, joka olisi mahdollisesti usean vuoden mittainen. Päätös aloittaa selvityshanke ei kuitenkaan tässä vaiheessa merkitse sitä, että digitaalinen

keskuspankkiraha otettaisiin käyttöön euroalueella, tai että päätöksessä linjattaisiin sellaisen sisällöstä tai toteuttamistavasta.

- **Euroryhmän avoimuusaloitteen arviointi**

Keskustelun tarkoituksena on euroryhmän avoimuuskäytäntöjen arviointi. Euroryhmän avoimuuskäytäntöjen kehittämisen taustalla olivat Euroopan oikeusasiamiehelle vuonna 2015 tehdyt kantelut, jotka liittyivät erityisesti euroalueen velkakriisin hoitoon. Vastauksena toiminnan läpinäkyvyyttä koskevaan kritiikkiin euroryhmä on vuodesta 2016 lähtien hyväksynyt useita avoimuutta lisääviä toimenpiteitä, jotka liittyvät muun muassa kokousdokumenttien julkaisemiseen ja tiedottamiseen. Euroryhmän avoimuuskäytännöt vastaavat muutosten jälkeen pitkälti EU-toimielinten vastaavia käytäntöjä.

Euroryhmä ei ole epävirallisen luonteensa vuoksi sidottu EU-toimielimiä koskevaan avoimuussääntelyyn. Euroryhmän toimintaan osallistuvien toimielinten on kuitenkin käsiteltävä euroryhmän toimintaan liittyviä asiakirjoja koskevat tietopyynnöt EU:n avoimuussääntöjä noudattaen. Oikeusasiamiehen viimeisimmässä selvityksessä todetaan, että toimielimet ovat tietopyyntöjä käsitellessään menetelleet asianmukaisesti.

* * *

Euroryhmän **laajennetussa kokoonpanossa** 16.4. käsitellään alustavan asialistan mukaan seuraavia asioita:

- **Pankkiunionin syventäminen - korkean tason työryhmän raportointi**

Eurohuippukokous pyysi joulukuussa euroryhmää laatimaan vaiheittaisen ja aikataulutetun toimintasuunnitelman pankkiunionin syventämiselle, ml. yhteiselle talletussuojalle. Eurohuippukokous pyysi, että euroryhmä raportoi saavuttamastaan edistyksestä kesäkuuhun 2021 mennessä. Toimintasuunnitelman laadintaa koskevat neuvottelut käynnistyivät korkean tason talletussuojatyöryhmänä toimivassa euroryhmätyöryhmässä tammikuussa. Työryhmälle esitetyn työohjelman mukaan toimintasuunnitelmasta olisi tarkoitus saavuttaa yhteisymmärrys jo kesäkuuhun mennessä. Euroryhmä saa nyt väliraportin neuvottelujen etenemisestä.

Yhteisymmärrystä pankkiunionin syventämisessä etenemiseen on pyritty etsimään laajemmasta toimenpidekokonaisuudesta, joka kattaisi yhteisen talletussuojan ohella toimia pankkien rajat ylittävän markkinaintegraation edistämiseksi, pankkien valtionlaina-altistumia koskevan sääntelyn ja kriisinratkaisulainsäädännön uudistamiseksi. Jäsenvaltioiden kannat pankkiunionin syventämisen aikataulusta ja hyväksyttävistä toimenpiteistä ovat kuitenkin edelleen voimakkaasti jakaantuneet. Suomen näkemyksen mukaan yhteisen talletussuojan toteuttamisen edellytyksiin voidaan ottaa kantaa vasta sen jälkeen, kun kriisinratkaisu- ja talletussuojalainsäädännön uudelleentarkastelusta ja pankkisääntelyn uudistamisesta valtioiden velkajärjestelyjen mahdollistamiseksi on sovittu. Suomen lähtökohtia pankkiunionin syventämistä koskeviin neuvotteluihin on käsitelty tarkemmin 24.3.2021 annetussa valtioneuvoston selvityksessä (E34/2021 vp).

- **Muut asiat**

Laajennetun euroryhmän muissa asioissa euroryhmän puheenjohtaja raportoi 25. maaliskuuta pidetystä eurohuippukokouksesta.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
